

**Egzekucja z ruchomości.
Postępowanie o podział
sumy. Komentarz
praktyczny. Wzory
pism**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Część I

Komentarz praktyczny

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

1. Uwagi wprowadzające
 - 1.1. Status egzekucji z ruchomości
 - 1.2. Przedmiot egzekucji
2. Właściwość
3. Zbieg egzekucji
 - 3.1. Zbieg sądowy
 - 3.2. Zbieg sądowo-administracyjny
 - 3.3. Zajęcie tej samej rzeczy w ramach postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego
 - 3.4. Ogłoszenie upadłości dłużnika, u którego zajęto rzecz, oraz ogłoszenia upadłości osoby trzeciej, u której zajęto rzecz dłużnika
4. Egzekucja z ruchomości w prawie obcym
 - 4.1. Wstęp
 - 4.2. Prawo niemieckie
 - 4.3. Prawo austriackie
 - 4.4. Prawo szwajcarskie
 - 4.5. Podsumowanie

Rozdział 2. Poszukiwanie majątku ruchomego dłużnika

1. Wpływ instytucji poszukiwania majątku na skuteczność egzekucji z ruchomości
2. Charakter prawny zlecenia poszukiwania majątku
3. Poszukiwanie majątku dłużnika a uzyskiwanie informacji o majątku
4. Poszukiwanie majątku w świetle zmian ustawowych
5. Poszukiwanie majątku a skuteczność egzekucji

Część I. Komentarz praktyczny

Rozdział 3. Zajęcie

1. Wstęp
2. Dokonanie zajęcia
3. Zajęcie ruchomości w świetle zmian ustawowych
4. Dokonanie zajęcia w przypadku łącznego prowadzenia egzekucji sądowej i administracyjnej
5. Protokół z zajęcia
6. Skutki prawne zajęcia
7. Zajęcie ruchomości koncesjonowanych
8. Zajęcie ruchomości w ustawodawstwie innych państw
9. Dozór

Rozdział 4. Oszacowanie

1. Oszacowanie przy zajęciu
2. Oszacowanie przez biegłego
3. Zaskarżenie oszacowania

Rozdział 5. Sprzedaż

1. Model zaspokojenia z ruchomości w egzekucji
2. Termin sprzedaży
3. Sprzedaż z wolnej ręki
4. Sprzedaż pozalicytacyjna
5. Sprzedaż ruchomości wymagających zezwolenia
6. Sprzedaż ruchomości wartościowych i dewiz
7. Sprzedaż licytacyjna
 - 7.1. Wstęp
 - 7.2. Obwieszczenie o licytacji
 - 7.3. Rękojmia
 - 7.4. Przebieg licytacji
8. Sprzedaż komisowa
9. Licytacja elektroniczna
10. Przejęcie ruchomości
11. Skutki nabycia prawa własności ruchomości w postępowaniu egzekucyjnym

Rozdział 6. Podział sumy uzyskanej z egzekucji

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

1. Uwagi wprowadzające

1.1. Status egzekucji z ruchomości

Określenie statusu egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym wymaga omówienia jego przedmiotu, właściwości organów, zbiegu egzekucji, a także zachodzących w tym zakresie zmian historycznych, dokonania ich porównania z regulacjami obowiązującymi w ustawodawstwach innych państw, jak również relacji tego sposobu egzekucji do innych postępowań: rozpoznawczego, zabezpieczającego, upadłościowego i restrukturyzacyjnego, jak też innego postępowania egzekucyjnego, w tym prowadzonego z ruchomości lub z innych sposobów. Egzekucja z ruchomości w całym systemie prawa, w tym całym systemie egzekucji sądowej ma swoje miejsce. Dla zrozumienia zagadnień związanych z tym sposobem egzekucji konieczne jest dokonanie szerszego spojrzenia na egzekucję w całości, z uwzględnieniem jej celów. Egzekucja z ruchomości nie może być traktowana wyłącznie jako jeden z etapów postępowania egzekucyjnego, ponieważ sama w sobie zawiera wszystkie etapy tego postępowania – od wszczęcia, poprzez zajęcie, po konwersję i zakończenie w wyniku zaspokojenia wierzytelności. Możliwe jest prowadzenie wobec dłużnika egzekucji wyłącznie przy wykorzystaniu tylko tego sposobu egzekucji. Nie jest to jednak jedyna możliwość i – tak zresztą jest najczęściej – egzekucja z ruchomości jest jednym ze sposobów wykonania tytułu wykonawczego, podejmo-

Określenie statusu egzekucji z ruchomości w sądowym postępowaniu egzekucyjnym

wanym równoległe z innymi metodami. Jednocześnie charakteryzuje się ona pewnymi cechami szczególnymi, które odróżniać będą ten sposób egzekucji od innych. Poszukiwanie tych cech wspólnych i różnic pozwala określić miejsce egzekucji z ruchomości w systemie polskiej egzekucji sądowej. To z kolei warunkuje ocenę jej efektywności.

1.2. Przedmiot egzekucji

Na przestrzeni dziejów rozwinęły się różne modele egzekucji oraz ich rodzaje. Egzekucję można podzielić ze względu na prowadzący ją podmiot na egzekucję sądową, prowadzoną przez komornika sądowego lub sąd, co do zasady zmierzającą do zaspokojenia roszczeń cywilnoprawnych, oraz administracyjną, prowadzoną przez administracyjne organy egzekucyjne, których głównym zadaniem jest wyegzekwowanie należności podatkowych, czy szerzej – publicznoprawnych.

Dodatkowo można dokonać podziału egzekucji ze względu na sposób zaspokojenia wierzycieli – na egzekucję uniwersalną (ogólną), której przedmiotem jest generalnie cały majątek dłużnika, a celem jest zaspokojenie z niego wierzytelności zgłoszonych przez wszystkich wierzycieli dłużnika, oraz singularną (szczególną), w której jeden wierzyciel dochodzi zaspokojenia swojej wierzytelności z określonego przedmiotu lub prawa.

Analizowana w niniejszej pracy egzekucja z ruchomości znana jest zarówno w postępowaniu egzekucyjnym sądowym, jak i administracyjnym. Zaspokojenie wierzycieli z rzeczy ruchomych dłużnika znane jest w egzekucji uniwersalnej, czyli postępowaniu upadłościowym, oraz w egzekucji singularnej. Dlatego też egzekucja z rzeczy ruchomych dłużnika może mieć istotne znaczenie dla zaspokojenia wierzycieli. W niniejszej pracy wykorzystany zostanie dorobek nauki i orzecznictwa, wypracowany na gruncie wszystkich modeli egzekucji. Jednakże omówienie szczegółowo sposobu prowadzenia egzekucji z ruchomości w każdym z modeli, w ramach niniejszej pracy, byłoby niewykonalne. Dlatego też szczególna uwaga zostanie poświęcona sądowemu postępowaniu egzekucyjnemu. Wpływ na ocenę efektywności obecnych uregulowań dotyczących egzekucji

z ruchomości ma nie tylko analiza uregulowań KPC. Szerokie spojrzenie na to zagadnienie wymaga sięgnięcia do rozwiązań przyjętych na gruncie postępowania upadłościowego lub restrukturyzacyjnego, zabezpieczającego oraz postępowania egzekucyjnego w administracji. Niewątpliwie we wszystkich tych postępowaniach, w których czynności organu dotyczą ruchomości, można odnaleźć rozwiązania wspólne, a różnice zweryfikować pod względem efektywności zaspokojenia wierzytelności, przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych postępowań.

Konieczne staje się więc zdefiniowanie kręgu przedmiotowego egzekucji. Poczynienie wstępnych założeń definicyjnych pozwoli precyzyjnie określić przedmiot badań i stanowić będzie punkt wyjścia do dalszych rozważań. Zakreślenie kręgu przedmiotowego nastąpi w dwóch aspektach – w znaczeniu pozytywnym (co podlega egzekucji z ruchomości) oraz negatywnym (co egzekucji z ruchomości nie podlega).

Przedmiotem niniejszej pracy jest sądowa egzekucja z ruchomości, jednakże przepisy KPC nie definiują jej. W KC ustawodawca zamieścił jedynie definicję legalną nieruchomości (art. 46 KC). Z tego powodu w doktrynie podawana jest **definicja ruchomości** w ujęciu negatywnym, tzn. za rzeczy ruchome uważa się wszystkie rzeczy w rozumieniu prawa cywilnego, które nie są nieruchomościami bądź jej częściami składowymi (A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne. Zarys części ogólnej, Warszawa 2020, s. 234; Z. Świeboda, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Warszawa 2014, art. 844, uw. 1, s. 212). Rzeczami w rozumieniu prawa cywilnego są zaś materialne części przyrody w stanie pierwotnym lub przetworzonym, na tyle wyodrębnione w sposób naturalny lub sztuczny, że w stosunkach społeczno-gospodarczych mogą być traktowane jako dobra samoistne [J. Wasilkowski, Zarys prawa rzeczowego, Warszawa 1963, s. 8; E. Gniewek, w: E. Gniewek (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2008, art. 45, Nb 1–9, s. 111–112; zob. też uzasadnienie uchw. SN(7) z 9.12.1986 r., III CZP 61/86, OSNCP 1987, Nr 9, poz. 129]. Takie ujęcie rzeczy sprawia, że w doktrynie (A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, s. 233) nie uznaje się za rzeczy: ludzi, dóbr niematerialnych, energii (w róż-

Przedmiot egzekucji

Definicja
ruchomości

nych postaciach), części składowych rzeczy, *res omnium communes* (np. powietrze atmosferyczne), złóż minerałów ani zbiorów rzeczy.

Problemem jest uznanie zwierzęcia za rzecz i prowadzenie z niego egzekucji. Stosownie do art. 1 ust. 1 zd. 1 ustawy z 21.8.1997 r. o ochronie zwierząt (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 572), **zwierzę**, jako istota żyjąca, zdolna do odczuwania cierpienia, nie jest rzeczą. Jednakże w celu przesądzenia dopuszczalności prowadzenia egzekucji świadczeń pieniężnych także ze zwierząt, z dniem 2.7.2004 r. dodano art. 844¹ KPC. Przepisy dotyczące egzekucji z ruchomości stosuje się odpowiednio do egzekucji ze zwierząt, jeżeli nie jest to sprzeczne z przepisami dotyczącymi ochrony zwierząt. Występuje problem, czy chodzi w tym przepisie wyłącznie o zwierzęta hodowlane lub domowe, czy też o każde zwierzę. Przyjmuje się, że może to być zwierzę, które podlega obrotowi cywilnoprawnemu. Z reguły egzekucja jest więc kierowana do zwierząt gospodarskich, domowych oraz zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych itd. Przedmiotem tej egzekucji nie będą zaś zwierzęta dzikie, których nie obejmuje w ogóle techniczno-prawna kategoria rzeczy (A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, s. 233). Wyjątkiem jest sytuacja, w której zwierzęta te zostały pozyskane w sposób zgodny z ustawą i zostały zajęte u osoby, która je w ten sposób pozyskała [A. Adamczuk, w: M. Manowska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 506–1217, Warszawa 2015, art. 844¹, Nb 2]. Ustawa wprowadza szczególnie zasady postępowania przy transporcie zwierząt, odsyłając w tym zakresie do rozporządzenia Rady (WE) Nr 1/2005 z 22.12.2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniającego dyrektywy 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenia (WE) Nr 1255/97 (Dz.Urz. UE L z 2005 r. Nr 3, s. 1 ze zm. i sprost.), które muszą być również przestrzegane przez komornika sądowego, jeżeli zleca dokonanie takiego transportu. Co do zasady wykonanie transportu specjalistycznego wymaga zezwoleń lub licencji i świadectwa zatwierdzenia, o których mowa w art. 24a ust. 2 OchrZwU oraz w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18.5.2007 r. w sprawie powoływania komisji egzaminacyjnej, która przeprowadza egzamin kończący szko-

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym...

lenie osób wykonujących czynności w zakresie transportu lub obsługi zwierząt (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 1616).

Przykład

Komornik dokonując zajęcia zwierząt i decydując się na odebranie ich spod dozoru osoby, u której dokonano zajęcia i zmiany miejsca ich przechowywania, powinien ustalić, czy nie zachodzi konieczność zlecenia transportu specjalistycznego zwierząt podmiotowi nadzorowanemu posiadającemu zezwolenie.

Zezwolenie dla przewoźnika nie jest wymagane m.in., gdy przewóz jest dokonywany na maksymalną odległość 65 km, liczoną od miejsca wyjazdu do miejsca przeznaczenia.

Listę podmiotów nadzorowanych prowadzi Główny Lekarz Weterynarii i dostępna jest ona na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Weterynarii (<https://www.wetgiw.gov.pl/nadzor-weterynaryjny/transport-zwierzat>; dostęp: 5.10.2022 r.).

Przedmiotem egzekucji z ruchomości nie mogą być **części składowe** rzeczy. Co do zasady, przedmiotem egzekucji z ruchomości mogą być **przynależności** (art. 51 § 1 KC). Niektóre rzeczy ruchome mogą zaś stanowić, łącznie z zajętą nieruchomością, przedmiot egzekucji z nieruchomości (art. 929 § 1 KPC). Z tego też powodu w trybie przewidzianym dla egzekucji z ruchomości niedopuszczalna jest egzekucja z przynależności po wszczęciu egzekucji z nieruchomości (*E. Wengerek*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa, art. 844, uw. 3, s. 8). Chodzi tu o sytuację, w której rzeczy ruchome są przynależnościami nieruchomości, a więc są rzeczami ruchomymi niezbędnymi do korzystania z tej nieruchomości zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nieruchomością w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi. Jako przykład takiej sytuacji można wskazać pojazdy i inne urządzenia mechaniczne służące do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Te przynależności stanowią bowiem przedmiot obciążenia hipotecznego, stosownie do art. 84 KWU, do którego odsyła art. 929 § 1 KPC przy określaniu zakresu przedmiotowego zajęcia w egzekucji z nieruchomości. Ponadto według przepisów o egzekucji z nieruchomości prowadzi się egzekucję świadczeń pieniężnych ze statków morskich wpisanych do rejestru okrętowego oraz ze statków zagranicznych, mimo że są to rzeczy ru-

Części składowe
Przynależności

Egzekucja
z nieruchomości

Egzekucja
ze statków morskich

chome [art. 1014 i 1022 KPC; B. Dobrzański, w: Z. Resich, W. Siedlecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. II, Warszawa 1976, uwagi wstępne przed art. 844, s. 1193].

Rzeczami ruchomymi, do których może być skierowana egzekucja z ruchomości, są **pieniądze** (art. 852 KPC). Trzeba przy tym zauważyć, że w takiej egzekucji nie jest wymagane przeprowadzenie postępowania konwersyjnego (M. Waligórski, Polskie prawo procesowe cywilne. Dynamika procesu, Warszawa 1948, s. 141), tzn. nie jest konieczne zbycie rzeczy ruchomej w celu uzyskania sumy pieniężnej, co skraca postępowanie egzekucyjne. Na temat przebiegu egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, w którym stwierdzono obowiązek dłużnika zapłaty sumy pieniężnej wyrażonej w walucie obcej, wypowiedział się SN w uchw. z 16.11.2000 r., III CZP 39/00, Legalis (M. Waligórski, Polskie prawo procesowe cywilne. Dynamika, s. 141). Sąd ten uznał, że komornik wykonuje taki tytuł, stosując przepisy KPC o egzekucji świadczeń pieniężnych.

Zająć można pieniądze dłużnika będące w jego władaniu albo we władaniu samego wierzyciela, który do nich skierował egzekucję. Nie podlegają jednak zajęciu pieniądze, jeżeli z ujawnionych w sprawie okoliczności wynika, że nie stanowią one własności dłużnika. Pieniądze dłużnika będące we władaniu osoby trzeciej można zająć tylko wówczas, gdy osoba ta zgadza się na ich zajęcie albo przyznaje, że stanowią one własność dłużnika, oraz w przypadkach wskazanych w ustawie. W przypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych komornik może zająć także pieniądze będące we władaniu osoby zamieszkującej wspólnie z dłużnikiem bez zgody tej osoby, chyba że przedstawi ona dowód, że pieniądze są jej własnością.

Od zajęcia pieniędzy należy odróżnić dobrowolną wpłatę dłużnika, która dokonywana jest przez dłużnika gotówką w kancelarii lub w trakcie czynności terenowych, kiedy dłużnik poinformowany o charakterze czynności dokonuje spłaty komornikowi zadłużenia w gotówce. Z zajęciem pieniędzy, jako ruchomości, będziemy mieć do czynienia najczęściej w sytuacji określonej w art. 814 KPC, zgodnie z którym jeżeli cel egzekucji tego wymaga, komornik zarządzi otworenie mieszkania oraz innych pomieszczeń i schowków dłużnika, jak również przeszuka jego rzeczy, mieszkanie i schowki. Gdyby to nie wystarczyło, komornik może ponadto przeszukać odzież, którą

dłużnik ma na sobie. Komornik może to uczynić także wówczas, gdy dłużnik chce się wydalić lub gdy zachodzi podejrzenie, że chce usunąć od egzekucji przedmioty, które ma przy sobie. Jeżeli w czasie dokonywania czynności egzekucyjnych w mieszkaniu dłużnika komornik zauważy, że dłużnik oddał poszukiwane przedmioty swemu domownikowi lub innej osobie do ukrycia, komornik może przeszukać odzież tej osoby oraz przedmioty, jakie ma ona przy sobie. Przeszukanie odzieży na osobie dłużnika oraz przedmiotów, które dłużnik ma przy sobie, poza miejscem zamieszkania, przedsiębiorstwem, zakładem oraz gospodarstwem dłużnika może nastąpić na podstawie pisemnego zezwolenia właściwego prezesa sądu rejonowego. W wypadkach niecierpiących zwłoki przeszukanie może być dokonane bez zezwolenia, jednakże czynność taka musi być niezwłocznie po dokonaniu przedstawiona do zatwierdzenia prezesowi sądu rejonowego. Przeszukanie odzieży może być dokonane tylko przez osobę tej samej płci, co dłużnik. Przeszukania odzieży na żołnierzu w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, albo funkcjonariuszu Policji, Służby Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Marszałkowskiej lub Straży Granicznej przeprowadza w obecności komornika odpowiednio żołnierz Żandarmerii Wojskowej lub wojskowego organu porządkowego albo osoba wyznaczona przez przełożonego funkcjonariusza. Odnaleziona w trakcie przeszukania pomieszczeń lub osoby gotówka podlega zajęciu (wyr. SO w Łodzi z 12.6.2014 r., I C 490/13, Legalis).

Stosownie do art. 852 § 1 KPC z zajętych pieniędzy komornik zaspokoi wierzycieli, a jeżeli nie wystarczają na zaspokojenie wszystkich wierzycieli, złoży je na rachunek depozytowy Ministra Finansów w celu podziału. Złożenie na rachunek depozytowy Ministra Finansów nastąpi również wówczas, gdy zgłoszono zarzut, że osobie trzeciej przysługuje do zajętych pieniędzy prawo stanowiące przeszkodę do wydania ich wierzycielowi. Sąd postanowi wydać pieniądze wierzycielowi, jeżeli w ciągu miesiąca od złożenia ich na rachunek depozytowy Ministra Finansów nie będzie złożone orzeczenie właściwego sądu zwalniające od zajęcia lub wstrzymujące wydanie pieniędzy. Na postanowienie sądu co do wydania pieniędzy przysłu-

Dysponowanie
zajętymi pieniędzmi

guje zażalenie. Postanowienie staje się wykonalne dopiero z chwilą uprawomocnienia się.

Jeżeli egzekucja prowadzona jest na wniosek jednego wierzyciela lub zajęte pieniądze wystarczą na pokrycie wszystkich należności, komornik niezwłocznie po zajęciu wydaje zajęte pieniądze wierzycielowi lub wierzycielom. Wydanie pieniędzy nastąpić powinno za pośrednictwem rachunku bankowego, a tylko wyjątkowo w gotówce. Wynika to wprost z art. 154 ust. 2 KomSądU, zgodnie z którym środki pieniężne wyegzekwowane w toku egzekucji oraz zaliczki na pokrycie wydatków gotówkowych w toku egzekucji, pobrane na podstawie ustawy z 28.2.2018 r. o kosztach komorniczych, jak również uzyskane opłaty egzekucyjne, komornik przechowuje wyłącznie na wyodrębnionych, nieoprocentowanych rachunkach bankowych kancelarii. Koresponduje z tym przepisem unormowanie § 32 ust. 2 i 3 BiurKancKomR, zgodnie z którym wszystkie rozliczenia z uczestnikami postępowania egzekucyjnego w zakresie rozchodów komornik przeprowadza za pośrednictwem rachunku bankowego, a wyjątkowo – gotówką. Komornik dokonuje wypłat gotówkowych za pokwitowaniem. Pokwitowanie powinno zawierać następujące dane osoby kwitującej odbiór gotówki: imię i nazwisko, numer dowodu tożsamości, nazwę organu, który wydał dowód tożsamości, adres zamieszkania.

Protokół zajęcia

W praktyce pieniądze zajmowane są bądź to poprzez wpisanie ich sumy na protokół zajęcia, bądź też kwitariusz przychodowy. Zgodnie z § 36 ust. 1 BiurKancKomR, wpłaty gotówkowe są przyjmowane na podstawie kwitariusza przychodowego opatrzonego pieczęcią i podpisem komornika albo czytelnym podpisem upoważnionego przez niego pracownika. Powstaje zatem pytanie, czy zajęcie pieniędzy dłużnika powinno nastąpić poprzez wpisanie ich do protokołu zajęcia (art. 847 KPC), czy też na podstawie kwitariusza przychodowego. Wydaje się, że ze względu na charakter takiej ruchomości, jej gatunkowe oznaczenie, brak konieczności oszacowania zajętej gotówki, właściwe jest zajęcie jej na podstawie kwitariusza przychodowego. Przemawia za tym również konieczność zapewnienia jednolitego postępowania z gotówką w kancelarii, skutkującego przejrzystością operacji finansowych kancelarii. Należy zwrócić uwagę, że pieniądze stanowią specyficzną ruchomość, albowiem po ich zaję-

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym...

ciu komornik co do zasady przeznaczają je na zaspokojenie należności, pokrywając koszty egzekucji i wydając je wierzycielowi, natomiast nie dokonuje ich oszacowania i nie dokonuje ich sprzedaży. Brak protokołu zajęcia nie pozbawia natomiast dłużnika prawa zgłoszenia zarzutu, że osobie trzeciej przysługuje prawo do tych środków, albowiem może zgłosić je do protokołu czynności (art. 809 KPC).

Przykład

Komornik dokonując zajęcia ruchomości w postaci pieniędzy – gotówki znalezionej u dłużnika, może poprzestać na stwierdzeniu tego faktu w protokole z czynności oraz wpisaniu zajętej kwoty w kwitariuszu przychodowym. W protokole z czynności zamieścić należy wzmiankę o udzielonych dłużnikowi pouczeniach i ewentualnie zgłoszonych zarzutach, że osobie trzeciej przysługuje prawo do tych środków. Jeżeli komornik sporządzi protokół zajęcia ruchomości, to nie musi oznaczać zajętych ruchomości co do tożsamości (wpisując ich numery seryjne), ale jako ruchomości oznaczone co do gatunku mogą być określone jakościowo i ilościowo, np. 30 banknotów o nominalnie 100 zł. Sporządzenie protokołu zajęcia ruchomości pieniędzy nie zwalnia komornika z obowiązku wpisania ich do kwitariusza przychodowego i wpłacenia na rachunek bankowy kancelarii, wyjątkowo zaś wydania ich w gotówce wierzycielowi. Komornik nie powinien dokonywać natomiast oszacowania takich ruchomości, albowiem pieniądze nie podlegają w ogóle szacowaniu, nie przysługują prawo wniesienia zastrzeżeń do oszacowania takich ruchomości ani możliwość przywołania biegłego do ich oszacowania. Nie występuje obowiązek umieszczenia znaku zajęcia na zajętych banknotach lub monetach (art. 854 KPC), albowiem jako środki płatnicze nie mogą być w jakikolwiek sposób oznaczane, gdyż może to prowadzić do utraty przez nich charakteru środka płatniczego. Nie można pozostawić tych pieniędzy w dozorze dłużnika ani oddać ich na przechowanie osobie trzeciej. Komornik nie prowadzi również ich sprzedaży, a tylko postępuje z nimi w sposób określony w art. 852 KPC.

Od egzekucji z ruchomości będących pieniędzmi trzeba odróżniać egzekucję świadczenia polegającego na wydaniu wierzycielowi przez dłużnika indywidualnie oznaczonych banknotów lub monet niebędących w obiegu (np. wycofanych z obiegu) i mających wartość numizmatyczną lub wartość wynikającą z materiału, z którego zostały wykonane (np. złoto). W tym wypadku chodzi bowiem o egzekucję świadczenia niepieniężnego, tj. egzekucję wydania rzeczy ruchomej (art. 1041–1045 KPC). Zgodnie z art. 1041 § 1 KPC, jeżeli

Pieniądze
o wartości
numizmatycznej

dłużnik ma wydać wierzycielowi rzecz ruchomą, komornik sądu, w którego okręgu rzecz się znajduje, odbierze ją dłużnikowi i wyda wierzycielowi. Natomiast w przypadku monet o wartości historycznej lub artystycznej ma zastosowanie art. 866² KPC dotyczący zajęcia przedmiotów o wartości historycznej lub artystycznej.

Przedmiotem egzekucji może być nie tylko rzecz ruchoma, której wyłącznym właścicielem jest dłużnik, lecz także część uławkowa rzeczy ruchomej, przy czym w ostatnio wymienionym wypadku stosuje się odrębności wskazane w art. 846 KPC (Z. *Merchel*, Egzekucja, s. 7–12; *tenże*, Ruchomość jako przedmiot egzekucji. Postępowanie, wzory pism i orzeczeń, Sopot 2006, s. 11 i n.). Dopuszczalne jest prowadzenie egzekucji z uławkowej części rzeczy ruchomej (art. 846 KPC). Przedmiotem takiej egzekucji nadal jest rzecz, jednakże egzekucja ta skierowana jest *de facto* do udziału w prawie własności rzeczy. Wiąże się z tym wiele problemów prawnych oraz praktycznych. Stąd też pewne specyficzne uregulowania, takie jak łączne prawo żądania przez pozostałych współwłaścicieli, aby cała rzecz została sprzedana, czy zajęcie prawa dłużnika egzekwowanego do żądania działu majątku [art. 912 KPC; tak *J. Jankowski*, w: *K. Piasecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego, t. II, Warszawa 2006, art. 846, Nb 1, s. 835]. Przy egzekucji z art. 846 KPC dokonuje się zajęcia całej rzeczy, sprzedają zaś objęty jest tylko udział dłużnika. Uważa się, że egzekucja nie może naruszyć uprawnień innych współwłaścicieli do dysponowania ich udziałami, a sprzedaż całej rzeczy wymaga zgody wszystkich współwłaścicieli. Przedstawienie komornikowi prawomocnego orzeczenia sądu o wyrażeniu zgody na mocy art. 199 KC i art. 625 KPC stanowi wystarczającą podstawę do sprzedaży całej ruchomości (por. post. SN z 15.7.1974 r., I CZ 97/74, Legalis).

W doktrynie [*S. Cieślak*, w: *J. Jankowski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 730–1217, Warszawa 2019, art. 846, Nb 1] przyjęto, że komornik może wobec tego wszcząć egzekucję z uławkowej części rzeczy ruchomej w następujących sytuacjach:

- 1) gdy rzecz ruchoma będąca przedmiotem współwłasności znajduje się we władaniu lub współwładaniu dłużnika;
- 2) gdy rzecz będąca przedmiotem współwłasności znajduje się we władaniu wierzyciela;

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym...

- 3) gdy rzecz będąca przedmiotem współwłasności znajduje się we władaniu osoby trzeciej (w tym także jej współwłaściciela), która zgadza się na zajęcie lub przyznaje, że dłużnik jest współwłaścicielem rzeczy, a także w wypadkach wskazanych w ustawie nawet bez tego oświadczenia osoby trzeciej [E. Wengerek, Postępowanie zabezpieczające, s. 14; J. Jankowski, w: K. Piasecki (red.), Kodeks, Nb 1, s. 835];
- 4) w wypadku egzekucji świadczeń alimentacyjnych, gdy rzecz będąca przedmiotem współwłasności znajduje się w wyłącznym władaniu osoby trzeciej zamieszkującej wspólnie z dłużnikiem, nawet jeśli osoba ta nie zgadza się na zajęcie i nie przyznaje, że dłużnik egzekwowany jest właścicielem rzeczy (art. 845 § 2¹ KPC).

Należy zauważyć, że jeżeli nie zachodzi żadna z wyżej opisanych sytuacji, wierzycielowi pozostaje zajęcie prawa dłużnika egzekwowanego do żądania działu majątku [art. 912 KPC; J. Jankowski, w: K. Piasecki (red.), Kodeks, art. 846, Nb 1, s. 835]. Takie zapatrywanie wyrażono również w odniesieniu do egzekucji skierowanej do udziału w spadku, obejmującego m.in. ruchomości (E. Wengerek, Postępowanie zabezpieczające, art. 846, Nb 2, s. 15). Stosownie do art. 912 KPC, jeżeli zajęte zostało prawo, z mocy którego dłużnik może żądać działu majątku, zajęcie obejmuje wszystko to, co dłużnikowi z działu przypadnie. Jeżeli wierzyciel w ciągu miesiąca po ukończeniu działu nie zażądał przeprowadzenia egzekucji z mienia przypadłego dłużnikowi, przedmioty majątkowe, z których egzekucji nie żądał, będą wolne od zajęcia. O zajęciu prawa, z mocy którego dłużnik może żądać działu, komornik zawiadomi wskazane przez wierzyciela osoby, przeciwko którym dłużnikowi przysługuje prawo żądania działu. Natomiast od 1.1.2019 r. warunkiem dopuszczalności zajęcia udziału w ruchomości jest również przysługiwanie dłużnikowi prawa własności do tej rzeczy ograniczonego do określonego udziału.

Specyficznym przedmiotem egzekucji z ruchomości jest również statek. Egzekucja z takiej ruchomości może być prowadzona według przepisów o egzekucji z ruchomości, w przypadku statków niewpisanych do rejestru okrętowego, albo według przepisów egzekucji o nieruchomości, w przypadku statków morskich wpisanych

Statek

do rejestru okrętowego. Egzekucja z tych ostatnich prowadzona jest ze zmianami wynikającymi z art. 1014–1022⁴ KPC.

Statkiem morskim jest każde urządzenie pływające przeznaczone lub używane do żeglugi morskiej (art. 2 § 1 KM). W myśl art. 23 § 1 KM, statek stanowiący polską własność podlega obowiązkowi wpisu do polskiego rejestru okrętowego prowadzonego przez izbę morską właściwą dla portu macierzystego statku, z zastrzeżeniem art. 23 § 2 i 3 KM. Minister Infrastruktury na mocy art. 23 § 2 KM wydał rozporządzenie z 15.4.2004 r. w sprawie określenia rodzajów statków stanowiących polską własność niepodlegających obowiązkowi wpisu do rejestru okrętowego (Dz.U. Nr 83, poz. 769). Zgodnie z tym rozporządzeniem obowiązkowi wpisu do rejestru okrętowego nie podlegają następujące rodzaje statków stanowiących polską własność, jeżeli nie uprawiają żeglugi poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- 1) bez napędu mechanicznego;
- 2) z napędem mechanicznym, o długości całkowitej do 15 m.

Statek, o którym mowa w art. 73 KM (statek stanowiący polską własność), wpisuje się do rejestru okrętowego na wniosek właściciela lub wszystkich współwłaścicieli. Podobnie statek, który nie podlega obowiązkowi wpisu do rejestru okrętowego, a także statek w budowie może być wpisany do rejestru okrętowego na wniosek właściciela. Statek budowany w Rzeczypospolitej Polskiej może być wpisany do rejestru okrętowego, jeżeli położona została jego stępka lub wykonana została równorzędna praca konstrukcyjna w miejscu wodowania. Dotyczy to również statku w budowie niestanowiącego polskiej własności. Rejestr okrętowy statku w budowie prowadzi izba morska właściwa dla miejsca budowy statku. Statek niestanowiący polskiej własności ani nieuważany za stanowiący polską własność wpisuje się do rejestru okrętowego na wniosek armatora, po spełnieniu wymagań określonych w art. 13 § 1 KM, z zastrzeżeniem, że do rejestrów, o których mowa w art. 23 KM, może być wpisany statek będący własnością obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub osoby prawnej mającej siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej, z zastrzeżeniem art. 73a KM. Rejestr okrętowy co do tych statków także prowadzi izba morska, ale właściwa dla portu polskiego wskazanego przez armatora jako port

Rozdział 1. Status egzekucji z ruchomości w sądowym...

macierzysty statku. Przepisy o egzekucji z ruchomości stosować się będzie do statków wpisanych do innych rejestrów o charakterze administracyjnym, np. zgodnie z art. 23 § 3 KM, statek morski stanowiący polską własność, używany wyłącznie do celów sportowych lub rekreacyjnych, o długości kadłuba do 24 m, podlega obowiązkowi wpisu do polskiego rejestru jachtów prowadzonego przez polski związek sportowy, o którym mowa w ustawie z 25.6.2010 r. o sporcie [t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1599 ze zm.; *K. Flaga-Gieruszyńska*, w: *K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński*, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2022, art. 1014 KPC, Nb 2].

Wobec powyższego przepisy o egzekucji z ruchomości stosowane będą do innych niż statki morskie wpisane do rejestru okręgowego jednostek pływających, takich jak:

- 1) statki morskie przeznaczone lub używane do uprawiania sportu lub rekreacji:
 - a) jachty rekreacyjne,
 - b) jachty komercyjne;
- 2) statki żeglugi śródlądowej przeznaczone lub używane do uprawiania sportu lub rekreacji lub połowu ryb:
 - a) jachty rekreacyjne,
 - b) jachty komercyjne,
 - c) jednostki pływające używane do połowu ryb;
- 3) statki przeznaczone lub używane do przewozu więcej niż 12 pasażerów (statki pasażerskie);
- 4) statki używane do wykonywania rybołówstwa komercyjnego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 20 ustawy z 19.12.2014 r. o rybołówstwie morskim (Dz.U. z 2022 r. poz. 540);
- 5) statki o napędzie mechanicznym albo statki bez napędu mechanicznego przeznaczone do przewozu osób lub rzeczy na wodach śródlądowych z jednego brzegu drogi wodnej na drugi brzeg (promy);
- 6) statki o napędzie mechanicznym albo statki bez napędu mechanicznego przeznaczone do przewozu na wodach śródlądowych nie więcej niż 12 pasażerów z jednego brzegu drogi wodnej na drugi brzeg (łodzie przewozowe).

Szczególnymi przedmiotami będą również rzeczy, których sprzedaż wymaga zezwolenia, jak np. broń i amunicja. Stosownie

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl